
Samenvatting

Europese subsidies voor gezondheidsonderzoek dekken maar een deel van de totale onderzoekskosten. De onderzoeksinstelling die de subsidie aanvaardt verplicht zich daarmee de resterende kosten voor zijn rekening te nemen, oftewel: de ontvangen subsidie te ‘matchen’ met eigen middelen.

Over dit matchen van Europese subsidies voor gezondheidsonderzoek gaat het advies van de Raad voor Gezondheidsonderzoek (RGO) dat voor u ligt. Vertrekpunt was de vraag, door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) aan de RGO voorgelegd, of de Nederlandse deelname aan Europese programma’s voor gezondheidsonderzoek bevorderd zou kunnen worden door de instelling van een ‘matchingsfonds’: een fonds waaruit onderzoeksinstellingen die een Europese subsidie verworven hebben kunnen putten om aan hun matchingsverplichtingen te kunnen voldoen.

Ter voorbereiding van het advies liet de raad nagaan of een dergelijk matchingsfonds verenigbaar is met de Europese regelgeving en of er in andere Europese landen soortgelijke voorzieningen getroffen zijn. Voorts voerde de raad gesprekken met bestuurders van aan VWS gelieerde nationale kennisinstututen, universitair medische centra (UMC’s) en patiëntenorganisaties, om zich een beeld te vormen van de aard en ernst van de matchingsproblemen die deze instellingen hebben ervaren en van de mogelijke oplossingen die hun voor ogen staan.

De RGO stelt vast dat een matchingsfonds volgens de regels toelaatbaar is en dat zo’n fonds in andere Europese landen ook bestaat of heeft bestaan. Uit de

gevoerde gesprekken blijkt dat de instituten NIVEL, RIVM, TNO Kwaliteit van leven en Trimbos-instituut al jaren problemen ondervinden bij het matchen van Europese onderzoekssubsidies en dat zij de instelling van een matchingsfonds van harte zouden toejuichen. De matchingsproblemen van de UMC's lijken over het geheel genomen iets minder urgent dan die van de nationale kennisinstituten. Zij ervaren weliswaar dat de matchingsverplichtingen succesvolle onderzoeksgroepen in hun groei belemmeren, maar weten zich tot nu toe over het algemeen met kunst en vliegwerk te redden. Bovendien maken de problemen die de UMC's ondervinden bij het matchen van Europese onderzoekssubsidies, duidelijker dan bij de kennisinstituten, deel uit van een bredere matchingsproblematiek, waarin grosso modo Nederlandse onderzoekssubsidies een veel groter aandeel hebben dan de Europese. Patiëntenorganisaties ten slotte, zo bleek uit de gevoerde gesprekken, signaleren met regelmaat relevante onderzoeksvragen en zouden graag onderzoekers in Europa daarvoor interesseren en met elkaar in contact brengen. Zij zouden zeer gebaat zijn bij financiering van de voorbereiding van Europese onderzoeksprojecten.

De raad komt op grond van deze bevindingen tot de aanbeveling aan de minister van VWS om een matchingsfonds in te stellen. Het fonds zou in elk geval open moeten staan voor aanvragen van de aan VWS gelieerde nationale kennisinstituten, voor zover ze betrekking hebben op onderzoek dat aansluit bij de door het ministerie geformuleerde 'maatschappelijke opgaven'. Instelling van een matchingsfonds zal deze instituten stimuleren Europese onderzoekssubsidies aan te vragen waarvan zij anders zouden afzien. De raad geeft hierbij mede ter overweging dat de Nederlandse investering in het fonds ruimschoots overtroffen zal worden door de financiële baten in de vorm van Europese onderzoekssubsidies.

De raad beveelt de minister tevens aan om ook andere publieke kennisinstellingen, waaronder de UMC's, in staat te stellen op het fonds een beroep te doen, voor zover hun onderzoek direct bijdraagt aan het op de 'maatschappelijke opgaven' gerichte VWS-beleid.

Patiëntenorganisaties, die in dit verband volgens de raad ook tot de publieke kennisinstellingen gerekend moeten worden, zouden, behalve bij een matchingsfonds, ook gebaat zijn bij een subsidieregeling die voorziet in de (gedeeltelijke) vergoeding van de kosten die zij moeten maken voor het voorbereiden en schrijven van bij Europese programma's in te dienen subsidieaanvragen. De raad beveelt de minister van VWS aan een dergelijke regeling te treffen.

Het advies bevat tevens twee aanbevelingen met een bredere strekking. De ministers van Economische Zaken en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)

beveelt de raad aan om te onderzoeken of het wenselijk en haalbaar is de Nederlandse deelname aan Europese onderzoeksprogramma's over de hele linie te stimuleren, door een matchingsfonds in te stellen waarop onderzoeksinstituten binnen én buiten het gezondheidsonderzoek een beroep kunnen doen.

Het advies besluit met de constatering dat in het domein van het gezondheidsonderzoek het matchen van niet-kostendekkende onderzoekssubsidies, van wie ook afkomstig, in toenemende mate tot problemen leidt. Onderzoeksgroepen die succesvol zijn in het verwerven van zulke subsidies worden vroeg of laat door de matchingsverplichtingen in hun ontwikkeling belemmerd. De raad beveelt de minister van OCW aan er al het mogelijke aan te doen om deze meer algemene matchingsproblematiek, die zich niet beperkt tot het gezondheidsonderzoek, tot een oplossing te brengen.

